

عوامل مؤثر بر حضور در کلاس‌های درس نظری از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم

نویسندگان:

محمدیاسین گرمی^۱، آیدا امانت^۱، اطهر راسخ جهرمی^۲، عبدالرضا ستوده جهرمی^{۳*}، ۵،۴

- ۱- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران
- ۲- گروه زنان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران
- ۳- مرکز تحقیقات حکیم سلمان جهرمی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران
- ۴- گروه ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران
- ۵- مرکز تحقیقات بیماری‌های مشترک انسان و دام، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران

Journal of Jahrom University of Medical Sciences, Vol. 11, No. 1, Spring 2013

چکیده:

مقدمه: کلاس‌های درس به دلیل انتقال حجم زیادی از نگرش‌ها و تجربیات از سوی اساتید به دانشجویان دارای اهمیت به سزایی هستند. عملی شدن این انتقال مستلزم حضور فعال و مستمر دانشجو در کلاس درس‌های نظری است. هدف از مطالعه حاضر، بررسی عوامل مؤثر بر حضور و عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس نظری از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم است.

روش کار: در این مطالعه توصیفی-تحلیلی، از سوی جمعیت ۲۵۴ نفری دانشجویان پزشکی مقاطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و بالینی دانشگاه علوم پزشکی جهرم، تعداد ۱۸۱ پرسش‌نامه پژوهش تکمیل و عودت داده شد. داده‌ها با کمک نرم افزار SPSS 15 و با استفاده از شاخص‌های تمرکز، پراکندگی داده‌ها و آزمون تی مستقل و آنالیز واریانس یک طرفه، تجزیه و تحلیل شدند. سطح معناداری کم‌تر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: میانگین سن (انحراف معیار) ۱۸۱ دانشجویی که به پرسش‌نامه پاسخ دادند 21.48 ± 2.2 بود که ۶۶/۳٪ آن‌ها زن بودند. از بین عوامل دوازده‌گانه مؤثر بر حضور در کلاس‌های درس نظری بیش‌ترین میانگین نمره مربوط به کاربرد مطالب ارائه شده کلاس نظری در بیمارستان بود. از بین عوامل دوازده‌گانه مؤثر بر غیبت در کلاس‌های درس بیش‌ترین میانگین نمره مربوط به نامناسب بودن روش تدریس بود.

نتیجه‌گیری: تدریس بر بالین بیمار، تسلط استاد روی موضوع درسی، اهمیت و ضرورت موضوع از عوامل دخیل روی میزان و تداوم حضور مؤثر دانشجویان پزشکی در کلاس درس می‌باشد و عواملی مانند نامناسب بودن روش تدریس اساتید، کمی بازده کلاس‌ها، خستگی ناشی از کلاس‌های قبلی از عوامل مؤثر روی غیبت دانشجویان پزشکی است.

واژگان کلیدی: دانشجویان پزشکی، غیبت، ارزیابی

J Jahrom Univ Med Sci 2013; 10(4):7-14

مقدمه:

نظام آموزشی مجموعه‌ای با وظایف ویژه است که از طریق انجام وظایف، دستیابی به اهداف مورد نظر فراهم می‌شود. این مجموعه متشکل از عوامل گسترده انسانی، مالی و فیزیکی است که با عملکرد صحیح، امکان موفقیت در آموزش و تربیت مورد نظر جامعه را تسهیل می‌کنند [۱]. اجزای متعدد نظام آموزشی هر کدام از ارزش ویژه‌ای برخوردارند، ولی ارزش هیچ

یک با عنصر آموزش دهنده برابری نمی‌کند. آموزش دهنده از طریق ترکیب به جا و بدیع عناصر موجود در مجموعه آموزشی می‌تواند دانشجویان را به سوی اهداف متعالی سوق داده و یا از بهره‌مندی از آن‌ها محروم نماید [۲]. عوامل متعددی از جمله زمینه علمی، تجربی و شخصیت استاد، اهمیت موضوع درس، قوانین و مقررات حاکم بر نظام آموزشی و به طور کلی جامعه‌ای که استاد و دانشجو در آن زندگی

* نویسنده مسئول، نشانی: جهرم، بلوار مطهری، دانشگاه علوم پزشکی جهرم
تلفن تماس: ۰۷۹۱-۳۳۴۰۴۰۵ پست الکترونیک: sotoodehj2002@yahoo.com
دریافت: ۱۳۹۰/۰۷/۰۱ اصلاح: ۱۳۹۱/۰۴/۱۵ پذیرش: ۱۳۹۱/۰۶/۰۶

دانشکده پرستاری کاردیف، علل اصلی غیبت این دانشجویان را مشکلات خانوادگی، داشتن وقت ملاقات با پزشک، عدم علاقه به موضوع درس، تمارض در زمان تحویل تکالیف بیان کرده است [۸]. در مطالعه کمیته آموزشی واحد همیاری دانشگاه علوم پزشکی تهران نشان داده شده است که از مجموعه بیست عامل مد نظر دانشجویان در مورد حضور در کلاس‌های درس، تسلط استاد روی مبحث درسی در صدر قرار داشته و مهم‌ترین عامل عدم حضور، روش تدریس نامناسب عنوان شده است [۶].

با توجه به پیچیدگی موضوع و عوامل متعدد تأثیر گذار روی حضور دانشجویان در کلاس‌های درس، تأثیر بالقوه حضور بر توانمندی انجام فعالیت‌های محوله آتی و دقت به این نکته که کلاس درس‌های نظری محل مناسبی برای انتقال تجربیات استاد به دانشجو و درک بهتر مطالب درسی است و عدم حضور دانشجویان در این کلاس‌ها به یکی از مهم‌ترین مشکلات آموزشی سال‌های اخیر دانشگاه‌های علوم پزشکی تبدیل شده است، مطالعه حاضر به منظور تعیین عوامل موثر بر حضور و عدم حضور در کلاس‌های درس نظری از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۳۸۷ انجام شد. امید است از طریق ارائه نتایج مطالعه، مسئولین مربوط بتوانند با تقویت عوامل موثر روی حضور و رفع موارد موثر بر غیبت دانشجویان، حضور موثر آنان را در کلاس ارتقا بخشند.

روش کار:

این پژوهش توصیفی-مقطعی، به روش نمونه‌گیری سرشماری در نیمسال اول سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ روی جمعیت ۲۵۴ نفری دانشجویان پزشکی مقاطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و بالینی (استیودنت، اکسترن و اینترن) دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام گرفت. دانشجویان مهمان موقت و دانشجویانی که مایل به شرکت در مطالعه نبودند از مطالعه خارج شدند.

ملاک نظرخواهی از دانشجویان بالینی، کلاس‌های نظری که در مقاطع پیشین و یا در مقطع کنونی در کنار آموزش بالینی طی کرده‌اند بود.

پس از حضور در سر کلاس‌های مقطع علوم پایه و فیزیوپاتولوژی در پایان ترم تحصیلی و در مورد دانشجویان بالینی با حضور در بیمارستان و کلینیک، پرسش‌نامه‌ای پژوهشگر ساخته روی یک مقیاس چهار درجه‌ای (کاملاً مناسب، مناسب، نامناسب، کاملاً نامناسب) توسط دانشجویان تکمیل شد. برای تعیین روایی، پرسش‌نامه مذکور در اختیار پنج نفر از اساتید صاحب نظر قرار داده شد و روایی و مناسبیت هر

می‌کنند، ممکن است در کیفیت تدریس استاد تأثیر بگذارد و از این رو استاد در جریان تدریس با عوامل متعددی روبروست [۳]. در تعلیم و تربیت علوم پزشکی همانند سایر حیطه‌های آموزش عالی، هسته اصلی، فراگیران می‌باشند که از طریق مشارکت فعال در جریان تعلیم و تربیت به کمال می‌رسند و با کسب دانش، پندار و مهارت‌های لازم، توانایی حرفه‌ای خاصی را بدست می‌آورند [۱].

سلیه و همکاران معتقدند دانشجویانی که در کلاس حضور دارند، بحث مفاهیم مهم مانند دیدگاه استاد در راستای مطالب درسی و سؤال‌ها و پیشنهاد های دیگر دانشجویان را شنیده و اطلاعات خود را با سایر دانشجویان مقایسه می‌کنند که این مورد باعث افزایش تعامل فردی فراگیران و مدرسین می‌شود [۴].

در گذشته هدف از حضور دانشجویان در کلاس‌های درس را صرفاً یادگیری می‌دانستند، نه لذت بردن، در حالی که فضاهای آموزشی مناسب و فراهم نمودن شرایط یادگیری بهتر، لازمه سرمایه‌گذاری روی سلامت هیجانی دانشجویان است تا آنان نسبت به حضور در کلاس، یادگیری و در نهایت به شغلی که در حال فراگیری آن هستند نگرش مثبت‌تری پیدا کنند [۵].

حضور در کلاس درس، می‌تواند باعث کاهش نرخ‌های مرتبط با افت تحصیلی شده و عواملی از قبیل روش تدریس نامناسب، غیر مفید بودن مطالب درسی، شلوغی کلاس‌ها، روش‌های سنتی اداره آن‌ها، عدم مشارکت دانشجویان در بحث‌های کلاسی، تکراری بودن سؤال‌های آزمون‌ها از جمله عوامل غیبت دانشجویان می‌باشند [۶].

مشکل غیبت دانشجویان در کلاس درس از زمان ورود به دانشگاه شروع می‌شود و مشاهده شده است که در صورت عدم اجرای حضور و غیاب حتی گروهی از دانشجویان یک بار هم سر کلاس درس حاضر نمی‌شوند که این نشانه بارزی از کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان است. انگیزه، یک نیروی قوی در فرایند آموزش است، به نحوی که غنی‌ترین برنامه‌های آموزشی در صورت فقدان انگیزش در دانشجویان، بی‌فایده خواهد بود [۶]. مشکل مطرح، یکسان نبودن عوامل انگیزشی در بین دانشجویان است. نتایج مطالعه‌ای که توسط گمپ در سال ۲۰۰۴ روی ۲۲۰ دانشجو انجام شد نشان داد که اهمیت دادن اساتید به حضور و جذابیت مطالب درسی از مهم‌ترین عوامل انگیزشی شرکت در کلاس‌های درس بوده است. عدم حضور در کلاس‌های درس، محیط پویای آموزش را دچار وقفه کرده و کلاس را به محیطی خسته کننده و نامناسب تبدیل می‌کند [۷]. مطالعه‌ای مشابه با هدف تعیین عوامل موثر بر حضور و عدم حضور در کلاس‌های دروس نظری در بین دانشجویان سال دوم

تکراری بودن مبحث مطرح شده از سوی اساتید نسبت به سال‌های پیش ($1/18 \pm 2/44$)، شلوغی کلاس‌های درس ($1/23 \pm 2/49$) از جمله عواملی با کم‌ترین میانگین نمره بودند. روش مناسب حضور و غیاب از دید این دانشجویان به ترتیب، حضور و غیاب توسط اساتید (37%)، نماینده کلاس ($27/6\%$)، امتحان کوتاه تصادفی ($17/1\%$)، نوشتن نام و امضا توسط خود دانشجو ($9/4\%$) و امتحان کوتاه در تمامی جلسات ($8/8\%$) بود (نمودار ۱ و ۲).

از دید نزدیک به نیمی ($42/5\%$) از دانشجویان دختر، نیمی از دانشجویان مقطع تحصیلی فیزیوپاتولوژی، $38/6\%$ از دانشجویان مقطع علوم پایه و $28/2\%$ از دانشجویان مقطع بالینی پزشکی، حضور- غیاب توسط استاد، مناسب‌ترین روش انجام حضور و غیاب بود. حدود یک سوم ($29/5\%$) دانشجویان پسر حاضر در مطالعه حضور و غیاب توسط نماینده کلاس را مناسب‌ترین روش می‌دانستند.

در مورد کلیه عوامل ۲۴ گانه دخیل در حضور و عدم حضور دانشجویان که در پرسش نامه قید شده بود بجز پنج مورد (مشارکت ندادن دانشجو در بحث درسی، شرایط فیزیکی نامناسب، خستگی ناشی از کلاس‌های قبلی، تسلط استاد بر موضوع درسی، مختلط بودن کلاس‌های درس نظری) میانگین نمرات نظر دانشجویان دختر بیش از پسران بود. مقایسه میانگین مجموع نمرات عوامل مؤثر بر حضور (۱۲ مورد) و عدم حضور (۱۲ مورد) در کلاس‌های درس نظری بر حسب عوامل جمعیت شناختی (جنسیت، مقطع تحصیلی، وضعیت تأهل) در جدول یک آورده شده است (جدول ۱).

بحث:

حضور و عدم حضور در کلاس‌های درس متأثر از عوامل مرتبط با هر دو گروه اساتید و دانشجویان می‌باشد، اما کاربرد مطالب ارائه شده کلاس نظری در بیمارستان، تسلط استاد بر موضوع درسی، اهمیت و ضرورت موضوع درس میزان و تداوم حضور مؤثر دانشجویان را در کلاس درس تعیین می‌کند. نامناسب بودن روش تدریس اساتید، کم بودن بازدهی کلاس‌ها، خستگی ناشی از کلاس‌های قبلی از جمله مهم‌ترین عواملی هستند که دانشجویان را به عدم حضور در کلاس درس ترغیب می‌کند. حضور و غیاب توسط استاد در میان دانشجویان، به خصوص دانشجویان فیزیوپاتولوژی همچنان از محبوبیت ویژه‌ای برخوردار است.

یک از سؤال‌های آن در راستای دستیابی به اهداف مورد نظر بررسی شد. پایایی آن نیز پس از توزیع پرسش نامه بین یک گروه سی نفری از دانشجویان پزشکی با اندازه گیری ضریب پایایی آلفا کرونباخ برابر $0/866$ تایید شد.

بخش اول پرسش نامه در ارتباط با ویژگی‌های فردی، بخش دوم شامل دوازده مورد عوامل مؤثر بر حضور و دوازده مورد عوامل مؤثر بر عدم حضور بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت (از تأثیر بسیار (نمره ۵) تا بی تأثیر (نمره ۱)) و بخش سوم در مورد علاقه‌مندی به نحوه انجام حضور و غیاب بود. در صورت ابهام دانشجویان در ارتباط با مفهوم لغات و پرسش‌ها توضیحات شفاهی معین داده شد. موضوع استفاده از روش جدید آموزش مبتنی بر مسئله به طور جداگانه برای دانشجویان شرح داده شد. داده‌ها با کمک نرم افزار SPSS و استفاده از شاخص‌های تمرکز، پراکندگی داده‌ها، آزمون تی مستقل و آنالیز واریانس یک طرفه مورد تجزیه تحلیل قرار گرفتند. مقدار P کمتر از $0/05$ معنادار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها:

نتایج پژوهش نشان داد که میانگین سن (انحراف معیار \pm) 181 دانشجو (71 نفر بالینی، 70 نفر علوم پایه، 40 نفر فیزیوپاتولوژی) که به پرسش نامه پاسخ دادند $21/48 (\pm 2/2)$ بود. بیش‌تر آن‌ها زن ($66/3\%$) و مجرد ($92/8\%$) بودند.

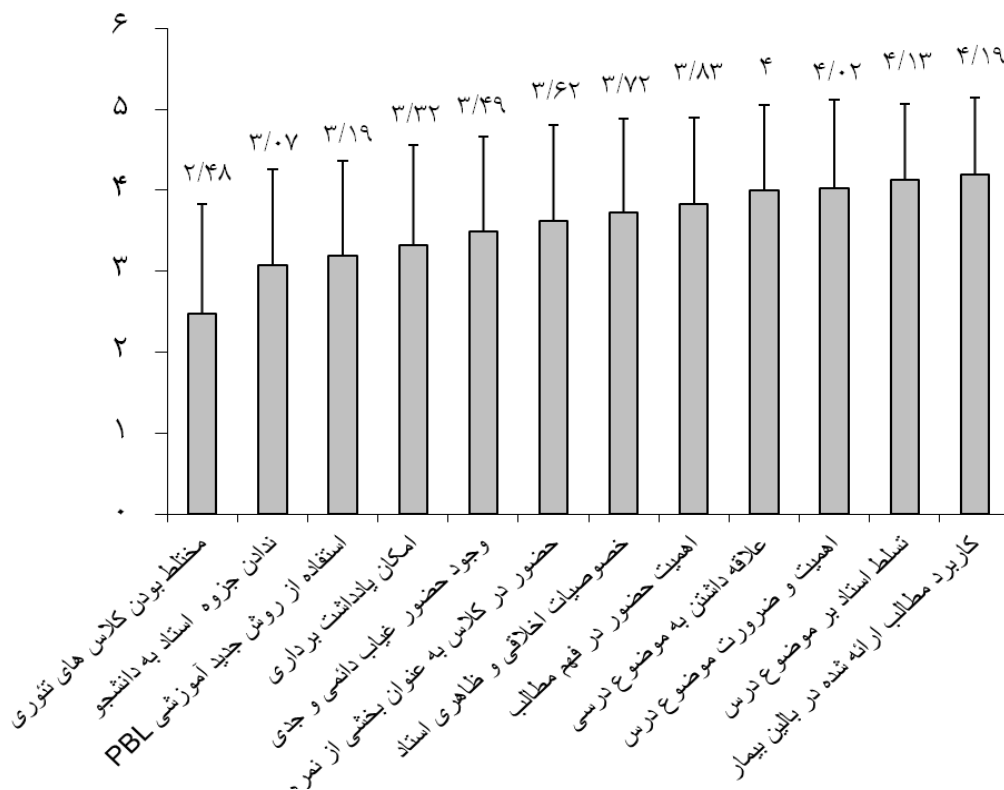
از بین عوامل مؤثر بر حضور در کلاس‌های درس نظری بیش‌ترین میانگین نمره به ترتیب مربوط به کاربرد مطالب ارائه شده کلاس نظری در بیمارستان ($4/19 \pm 0/95$)، تسلط استاد روی موضوع درسی ($4/13 \pm 0/91$)، اهمیت و ضرورت موضوع درس ($4/02 \pm 1/1$) بود. مختلط بودن کلاس‌های درس نظری ($3/19 \pm 1/35$)، ندادن جزوه به دانشجویان ($3/07 \pm 1/19$)، استفاده از روش جدید آموزش مبتنی بر مسئله ($2/48 \pm 1/17$)، از جمله عواملی بود که کم‌ترین میانگین نمره به آن‌ها اختصاص یافت. کاربرد مطالب ارائه شده کلاس نظری در بیمارستان را $82/4\%$ از دانشجویان کاملاً مؤثر یا مؤثر می‌دانستند. بیش‌ترین میانگین نمره نیز به این عامل اختصاص داشت. دومین عامل مؤثر روی حضور دانشجویان در کلاس درس، تسلط استاد روی موضوع درسی بود که $60/8\%$ از دانشجویان آن را کاملاً مؤثر یا مؤثر می‌دانستند.

از بین عوامل مؤثر روی عدم حضور در کلاس‌های درس نظری بیش‌ترین میانگین نمره به ترتیب مربوط به نامناسب بودن روش تدریس استاد ($4/03 \pm 1/13$)، کم بودن بازدهی کلاس‌ها ($3/96 \pm 1/03$)، خستگی ناشی از کلاس‌های قبلی ($3/8 \pm 1/15$) بود. تکراری بودن سؤال امتحان ($2/35 \pm 1/21$)،

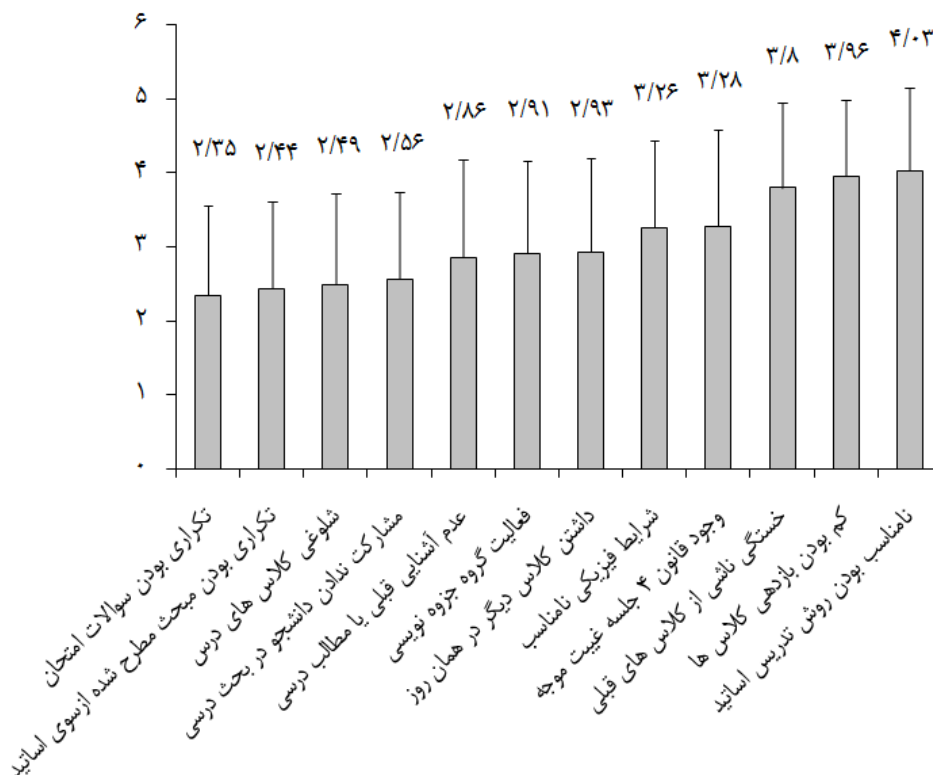
جدول ۱: مقایسه عوامل موثر بر حضور و عدم حضور در کلاس‌های دروس نظری با عوامل جمعیت شناختی از دیدگاه دانشجویان پزشکی

P-Value	انحراف معیار	میانگین				
$P > 0.05$	۸,۱۰	۳۶,۲۷	مرد	عوامل موثر بر عدم حضور	جنسیت*	
	۸,۱۶	۳۷,۱۷	زن	حضور		
$P = 0.020$	۵,۳۶	۴۱,۶۰	مرد	عوامل موثر بر حضور		مقطع** تحصیلی
	۷,۰۲	۴۳,۸۰	زن	عدم حضور		
$P = 0.022$	۷,۶۴	۳۴,۰۸	علوم پایه	عوامل موثر بر عدم حضور	وضعیت تأهل*	
	۶,۶۵	۳۷,۷۵	فیزیوپاتولوژی	حضور		
	۸,۹۸	۳۸,۴۲	بالینی	عوامل موثر بر حضور		
$P > 0.05$	۶,۶۸	۴۲,۴۸	علوم پایه	عوامل موثر بر عدم حضور		وضعیت تأهل*
	۵,۷۵	۴۳,۲۲	فیزیوپاتولوژی	حضور		
	۶,۹۴	۴۳,۵۴	بالینی	عوامل موثر بر حضور		
$P > 0.05$	۷,۷۵	۳۶,۹۷	مجرد	عوامل موثر بر عدم حضور	وضعیت تأهل*	
	۱۲,۳۶	۳۵,۶۱	متاهل	حضور		
$P > 0.05$	۶,۶۷	۴۳,۰۷	مجرد	عوامل موثر بر عدم حضور		
	۵,۳۹	۴۲,۹۲	متاهل	حضور		

*آزمون تی مستقل
** آنالیز واریانس یک طرفه

نمودار ۱: میانگین عوامل موثر بر حضور در کلاس درس نظری از دید دانشجویان پزشکی

نمودار ۲: میانگین عوامل موثر بر عدم حضور در کلاس درس نظری از دید دانشجویان پزشکی

بنابراین به نظر می‌رسد حمایت گروه‌های خانواده، همسالان، استادان و روانشناسان بتواند در این زمینه موثر باشد. در مطالعه متیک و همکاران، عوامل موثر روی عدم حضور دانشجویان به دو دسته عوامل مربوط به دانشجو و عوامل مربوط به تدریس تقسیم شده که به ترتیب نحوه تدریس و کیفیت تدریس اساتید در این دو مورد دارای نقش بسزایی است. در این مطالعه مشخص شد که دانشجویان سال اول حضور بیشتری در کلاس‌های درس دارند و میزان حضور در کلاس در مقاطع مختلف دانشجویان تفاوت معناداری دارد [۱۳]. در تحقیق ویلسون و همچنین تحقیق هانسن مشاهده شد که دانشجویان با سن بالاتر نسبت به شرکت در کلاس‌های درس احساس مسئولیت کمتری نسبت به دانشجویان جوان تر داشته و در کلاس‌های دروس اختیاری کمتر شرکت می‌کردند. به بیان دیگر، دانشجویان مسن‌تر اعتماد به نفس بیشتری در دریافت مطالب داشتند و به همین علت در جلسات درس کمتر شرکت می‌کردند [۱۴-۱۵]. متیک و همکاران نیز معتقدند که دانشجویان در سال‌های اول با شرکت در کلاس‌های درس اعتماد به نفس در راستای دریافت اطلاعات و چگونگی فهم دانش کسب می‌کنند و در نتیجه به علت چنین اعتماد به نفسی در سال‌های آخر حضور کمتری در سر کلاس داشته و اطلاعات مورد نیاز خود را از راه‌های دیگر کسب می‌کنند [۱۶].

در تحقیقی مشابه که توسط دماری روی ۱۰٪ دانشجویان علوم پزشکی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۷۸-۷۹ دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شد، از مجموع بیست عامل موثر روی حضور دانشجویان در کلاس‌های درس علوم پایه، تسلط استاد روی مطالب درسی به عنوان مهم‌ترین عامل شناخته شد [۶]. در مطالعه فصیحی و همکاران نیز عوامل موثر در غیبت را به ترتیب مربوط به تسلط علمی استاد، روش تدریس استاد و اهمیت حضور در کلاس برای فهم بهتر مطالب اعلام شده است [۹]. شمیم خان و همکاران نیز اشاره کرده‌اند که نیمی از دانشجویان، کیفیت آموزش را مهم‌ترین عامل جذب کننده در کلاس می‌دانند [۱۰]. در مطالعه نبوی و همکاران نیز در سطح اول به نقش بارز استاد (عدم تسلط استاد به تدریس، رابطه وی با دانشجویان) و در سطح دوم به نقش مشکلات برنامه ریزی آموزشی (نامناسب بودن فضای فیزیکی، زمان تشکیل و برنامه فشرده کلاس‌ها) در غیبت از کلاس دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی اشاره شده است [۱۱]. در مطالعه ای که توسط دالبوال روی دانشجویان سال آخر رشته پزشکی در خصوص علل غیبت از کلاس‌های آموزشی چشم پزشکی در سال ۲۰۰۳ انجام گرفته است، علت غیبت ۶۲٫۶٪ از دانشجویان، بیماری، تعهدات خانوادگی، عنوان درسی، استاد و زمان زیاد صرف شده برای مباحث، گزارش شده است [۱۲].

یادگیری تقویت می‌کند آن است که درس را خوب بفهمد. شاگردی که درس را بفهمد، از عهده امتحانات مختلف به خوبی بر می‌آید، مورد تشویق معلم و هم‌کلاسان خود قرار می‌گیرد و همین امر انگیزه او را تقویت می‌کند [۲۸]. در مطالعه کوتاس نیز مهم‌ترین انگیزه برای شرکت در کلاس درس یادگیری دانشجو بوده است [۲۹].

آموزش مؤثر، ضرورتی عقلانی، کاری دشوار و پیچیده و به لحاظ اجتماعی فعالیتی شاق محسوب می‌شود. به همین دلیل ضرورت دارد که مدرسین با موضوعی که تدریس می‌کنند آشنایی کافی داشته باشند. اگرچه دامنه علوم حتی در یک رشته خاص، بسیار وسیع و گسترده شده است و کم‌تر کسی می‌تواند بر همه آن‌ها مسلط باشد، لازم است مدرسین حداقل بر مطالب مورد تدریس خود تسلط کافی داشته باشند و تحقق چنین هدفی مستلزم مطالعه دائم و مستمر خواهد بود [۳].

تحقیقات انجام شده هماهنگی نسبی بالایی را با نتایج این پژوهش نشان می‌دهند، از این رو پیشنهاد می‌شود که برنامه ریزان با ایجاد تغییرات در برنامه‌های آموزشی و اساتید با افزایش سطح دانش علمی روز خود و فراگیری روش‌های جذاب آموزش و با جامه عمل پوشاندن به شعر شاعر نامی ایران زمین، سعدی شیرازی که فرمود: درس معلم ار بود زمزمه محنتی، جمعه به مکتب آورد طفل گریز پای را؛ عواملی که در حضور دانشجویان مؤثر بوده تقویت نمایند و با حذف موارد دخیل در غیبت دانشجویان، رغبت و علاقه ایشان به حضور بیش‌تر در محیط‌های آموزشی را افزایش دهند.

تقدیر و تشکر: نویسندگان مقاله از خانم صدیقه نجفی پور برای کمک در طراحی و خانم مریم زارعیان جهرمی و آقای علیرضا مکارم جهت نقش مؤثر در اجرای این مطالعه قدردانی می‌نمایند.

از جمله عوامل دیگر که در حضور و غیبت از کلاس درس نقش دارد می‌توان به تجارب دانشجو [۱۶]، نگرش [۱۷] و همچنین مهارت‌های آن‌ها [۱۸] اشاره کرد. در مطالعه فلمینگ، علت ۲۴٪ از غیبت‌ها فشارهای رقابتی با دیگر دانشجویان، ۲۳٪ به علت تدریس ضعیف استاد، ۱۶٪ زمان نامناسب کلاس‌ها و ۹٪ نیز کیفیت محتوای سخنرانی استاد ذکر شده است [۱۹]. در مطالعه دیگری، علت غیبت ۴۰٪ دانشجویان انجام تکالیف کلاس‌های دیگر بیان شده است [۲۰].

عدم شرکت در کلاس درس می‌تواند عمدی یا غیر عمدی باشد [۲۱]. در انگلستان ۴۰٪ دانشجویان به عللی چون شغل اجباری جهت تأمین معاش قادر به شرکت در کلاس‌های درس نیستند [۲۲-۲۳].

حضور در کلاس در طول جلسات آموزش تأثیر مستقیم بر عملکرد دانشجویان در امتحانات دارد [۲۴]. مشارکت و حضور در کلاس‌های نظری نقش قابل توجهی در نتایج امتحانات جامع علوم پایه بازی می‌کند [۲۵]. این نکته نیز قابل تأمل است که دانشجویانی که به طور متوالی در کلاس‌های نظری حضور دارند، در مدت زمان کوتاه تری مطالب را به یاد می‌آورند ولی پس از یک دوره زمانی ۴ ماهه، زمان بازیابی اطلاعات در گروهی از دانشجویان که به طور منظم در کلاس‌ها حاضر بوده‌اند نسبت به آن‌ها که غیبت داشته‌اند، تفاوت معناداری ندارد [۲۶].

بدیهی است که آموزش مؤثر صرفاً به استاد بستگی ندارد، بلکه فراگیران نیز در فرآیند یاددهی - یادگیری، وظایف و تکالیفی را به عهده دارند. در این خصوص، تسلط به مطالب درسی، قدرت بیان و توانایی انتقال از مهم‌ترین ویژگی‌های اساتید است که در ارتقاء کیفیت یاددهی - یادگیری تأثیر به‌سزایی داشته و به عنوان یک عامل انگیزشی جهت حضور در کلاس به شمار می‌رود [۲۷]. صفوی در این مورد معتقد است که مهم‌ترین عاملی که انگیزه شاگرد را به ادامه فعالیت‌های

References:

1. Salehi Sh. the effect of clinical supervision on the faculty teaching quality at nursing and midwifery school in Isfahan University of Medical Sciences. Iran J Med Educ 2000; (1)1: 56-63. (Persian)
2. Parsa Yecta Z, Nikbakht AR. Critique of professor evaluation of Medical University, Hayat 2004; 20: 40-51. (Persian)
3. Shabani H. Skills of education. In: Shabani H (ed). 1st edition. Tehran: Samt Publ; 1997: 143-242
4. Sleigh MJ, Kritzer DR. Encouraging student attendance. Observer 2001; 14(9): 13.
5. Ivan Ch. Teaching Guide for Professors of medical and Health Sciences. Trans. Mahmodi SM. Tehran; Publ Towhid Garden 1998: 84-108. (Persian)
6. Demari B. The evaluation of effective factors of participation and non participation in the basic science classrooms in Tehran University of Medical Sciences in 1999-2000. Med Purif 2000; 40: 36-41. (Persian)
7. Devadoss S, Foltz J. Evaluation of factors influencing class attendance and performance. Am J Agric Econ 1996; 78(3): 499-507.
8. Hughes SJ. Student attendance during college-based lectures: a pilot study. Nurs Stand 2005; 19(47): 41-9.

9. Fasihi HT, Azzadeh M, Mohammad Alizade S. Survey of influence factors on students' attendance in class. *Strides Dev Med Educ* 2007; 4: 100-7. (Persian)
10. Khan S. Why don't they come to the lecture? Accessed YEAR, MONTH, DAY??. Available from: <http://otl.curtin.edu.au/tlf/tlf1997/khan.html>.
11. Nabavi SJ, Safavi M. Causes of absenteeism and lack of attention to the instructions among medical students of Islamic Azad University, Tehran Medical Branch, 2011; 21 (3): 227-32.
12. Dhaliwal U. Absenteeism and under-achievement in final year medical students. *Nat Med J India* 2003; 16(1): 34-7.
13. Mattick K, Crocker G, Bligh J. Medical student attendance at non-compulsory lectures. *Adv Health Sci Educ* 2007; 12(2): 201-10.
14. Wilson F. The construction of paradox? One case of mature students in higher education. *Higher Educ Quart* 1997; 51: 347-66.
15. Chur-Hansen A. Mature-aged medical students: a qualitative study. *Learn Health Soc Care* 2003; 2(3):159-68.
16. Zhongqi J. The learning experience of students in Middlesex University Business School: why do they enjoy some modules/lectures and dislike others? *Int J Manag Educ* 2000; 1(1): 22-36.
17. Bennett R, Kottasz R. Marketing undergraduates' attitudes towards query-based instructional machines as a possible learning medium. *Br J Educ Technol* 2001; 32(4): 471-82.
18. Kremer J, McGuinness C. Cutting the cord: student-led discussion groups in higher education. *Educ Train* 1998; 40(2): 44-9.
19. Fleming N. Why don't they attend? Occasional Paper. Education Unit. Lincoln Univ; 1992.
20. Fleming, N. Attendance. Why don't they attend? Part two. Discussion Paper, Education Unit, Lincoln Univ; 1995.
21. Huczynski AA, Fitzpatrick MJ. Managing employee absence for a competitive edge. London: Pitman Publ; 1989.
22. Ford J, Bosworth D, Wilson R. Part time Work and Full Time Higher Education. *Stud Higher Educ* 1995; 20(2): 187-202.
23. Gottfried A. Academic intrinsic motivation in elementary and junior high school students. *J Educ Psychol* 1985; 77(6): 631-45.
24. Khan HU, Khattak AM, Mahsud I. Impact of class attendance upon examination results of students in basic medical sciences. *J Ayub Med Coll Abbottabad* 2003; 15(2): 56-8.
25. Millis RM, Dyson Sh, Cannon D. Association of classroom participation and examination performance in a first-year medical school course. *Adv Physiol Educ* 2009; 33: 139-43.
26. Chan WP. Assessment of Medical Students' Knowledge Retention in a Diagnostic Radiology Course: Lecture Attendees versus Absentees. *Ann Acad Med Singapore* 2009; 38(3): 237-9.
27. Solaimani H, Mehran Nia K. The Evaluation of viewpoints of medical students of Tehran University of Medical Sciences, about performing of Presence and absence and the reasons for absence from classroom. *Iran J Med Sci Educ* 2002; 7: 71. (Persian)
28. Safavi A. General methods and teaching techniques. Tehran: Modern Publ; 1996: 66. (Persian)
29. Kottasz R. Reasons for Student Non-Attendance at Lectures and Tutorials: an analysis *Invest Univ Teach Learn* 2005; 2(2): 5-16.

The evaluation of effective factors on attendance in theoretical classrooms, from the viewpoints of medical students of Jahrom's University of Medical Sciences

Karami MY¹, Amanat A¹, Rasekh Jahromi A^{2,3}, Sotoodeh Jahromi A^{*4,5}

Received: 09/23/2011

Revised: 07/05/2012

Accepted: 08/27/2012

1. Student Research Committee, Jahrom University of Medical Science, Jahrom, Iran.
2. Dept. of Obstetrics and Gynecology, School of Medicine, Jahrom University of Medical Science, Jahrom, Iran
3. Hakim Salman Jahromi Research Center, Jahrom University of Medical Science, Jahrom, Iran
4. Department of Immunology, School of Medicine, Jahrom University of Medical Science, Jahrom, Iran
5. Zoonosis Research Center, Jahrom University of Medical Science, Jahrom, Iran

Journal of Jahrom University of Medical Sciences, Vol. 11, No. 1, Spring 2013

J Jahrom Univ Med Sci 2013; 10(4):7-14

Abstract:

Introduction:

lectures of the professors are important, because, a great volume of Outlook and experiences of professor in these classes will be transferred to students. The Realization of above mentioned is active and continued participation of students in theoretical Classroom. The objective of this study is evaluation of effective factors on the presence and absence in theoretical classrooms, from the viewpoints of medical students of Jahrom medical university.

Materials and Methods:

This is analytic descriptive study. The statistical population is 254 of medical students from basic, physiopathology and clinical sections, 181 questionnaires were completed and returned. Data was analyzed by SPSS15 and Central index, dispersion, Independent t-Test and One way ANOVA. Significant level was considered less than 0.05.

Results:

The mean age (standard deviation \pm) of 181 students who responded to the questionnaire, was 21.48 (\pm 2.2) that 66.3 percent of them were female. Among the 12-fold factors that affect on presence in theoretical classrooms, the maximum mean score were about application of the theory class presentation in hospital and among the 12-fold factors that affect on absence of theoretical classroom, the highest score related to inappropriate teaching method of professors.

Conclusions:

Application of Contents presentations at bedside patient, mastery of professor on the subject, important and the necessity of subject can be effective on the continuity of their presence in classrooms. Inappropriate teaching method by professors, Low efficiency of classes and fatigue from the previous classroom are presented by medical students as important factors that encourage the students to absent of classrooms.

Keywords: Medical Students, Absenteeism, Evaluation

* Corresponding author, Email: sotoodehj2002@yahoo.com